

Lunds Domkapitels Stadgar

af år 1590 på danska.

Af Otto Ahnfelt.

Lunds Domkapitels statuter af år 1590 på latin förefinnas i åtskilliga exemplar¹⁾. Men af samma stadgar på danska har jag blott funnit ett enda. Jag har påträffat det i L. v. Engeströms manuskriptsamling i k. Biblioteket i Stock-

¹⁾ Jämte de i min uppsats i Kirkehist. Saml. IV. Række 4. Bind s. 320 f. nämnda har jag påträffat flera i L. v. Engeströmska manuskriptsamlingen i k. Bibl. samt i Riksarkivet ett vackert exemplar i skinnband, som jag funnit ha varit Peder Winstrups, och som är värdefullt särskildt genom åtskilliga af honom gjorda marginalanmärkingar. Det har tillhört Fredrik Münter enligt följande på första bladet förekommande anteckning: »Friderici Münteri 1823. Munus Amicissimi Chr. M. Th. Cold.» I Riksarkivet har jag jemväl genomgått den originalurkund, som innehåller 1489 års statuter, ett pergamentsbref, ty värr illa medfaret, med åtskilliga hål och nedtill mycket söndertrasadt. I nästan samma skick torde det ha varit, då en afskrift togs, som finns i en codex tillhörande v. Engeströmska saml., B. VIII, 2, 16, och efter hvilken den af mig i ofvannämnda uppsats s. 304 f. anförda Rönbeckska kopian är gjord. Ett och annat ord, som nu är försvunnet, tyckes dock då ha varit läsbart. Nämnda codex, B. VIII, 2, 16, har, jämte några originalhandlingar från midten af 17. årh., äfven samma »Extract» af Lunds kapitel s privilegiers och statuters innehåll, som återfinnes i min uppsats s. 327 ff., och hvilket äfven förekommer i ett par andra band af v. Engeströmska saml. (B. IX, 1, 20 och B. IX, 1, 20^{1/2}), vidare en förteckning af prelater och kanniker i Lund 1655 (en dylik förteckning af år 1648 finns i det ofvannämnda Winstrupska exemplaret) m. m. samt slutligen afskrifter af 1489 års statuter, 1587 års tillägg (af mig meddeladt i min uppsats s 310—314 efter Rönbeckska kopian) och 1590 års stadgar.

holm, B. IX, 1, 17^{1/2}, ett häfte i kvart, hvilket tillhört någon Lundakannik på 1600-talet. Såsom bihang til stadgarne innehåller det en kapitelförordning af år 1570 med ett tillägg af år 1622 samt slutligen ett register med hänvisning till statuterna. Ifrågavarande häfte har sålunda, åtminstone i sin helhet, icke tillkommit före 1622, men är säkerligen äldre än 1653. Det innehåller nämligen den ursprungliga redaktionen af statuterna, icke den år 1653 af Fredrik III stadfästade, i hvilken en artikel blifvit utesluten och en annan tillagd o. s. v.¹⁾ Då de danska stadgarne, i hvilka äfven ett och annat förklarande tillägg är inryckt, äfvensom förordningarne af 1570 och 1622 samt registret sprida ljus öfver en del dunkla punkter och öfver hufvud äro af värde såsom bidrag till de danska domkapitlens historia, har jag funnit lämpligt här meddela dem fullständigt och i den ordning, i hvilken de förekomma i handskriften.

Capituli Lundensis Statuta.

Lunde Capitte[l]s Statuter, Artickler oc Mandatter, hvor effter en huer schal sig forholde, som j for^{ne} Capitell noget Cannickedom, Præbend eller Vicarie vill nyde²⁾.

Wii epterschreffne, Præpositus, Decanus, Archidiaconus, Cantor, sambt meenige Capittels Herrer i Lunde Capitell, gjører hermet for alle oc enhuer vitterligt, saa vell for dennem, som ere, saa oc hereffter kommendis vorder, at efftersom hoes dette voris hæderlige Capitell i Lund findes lige som hos andre Capitteler i Dannemarck atschillige Loue och Statuter, som aff voris s. forfædre, de førrige affdøde Biscope, ere forordnede och beschichede, huilche omsier j voris Lunde Capitell ere aff den s. Mand Johanne Brostrup vdj offentlige Taffler befattede Anno Domini 1489, huilche oc ere jndtil denne dag, huert Aar, en gang om Aaret publicerede oc oplesde, men effter at Reformation j

¹⁾ Jfr. Kirkehist. Saml. IV. Række 4. Bind s. 322.

²⁾ Denna öfverskrift står i handskriften på ett särskildt titelblad.

Religionen (:Gud vere loffuit :) sidenn tiid scheed er, och somme aff samme Louer oc Statuter endnu haffue nogen smag aff den gammell surdej oc ere icke reformerede, huilche wi dog effter kongelige Fundatz oc Collatz schall were for obligerede till at holde oc were vndergiffne, da haffuer wi aff detz Aarsage siuntes det raadeligt at vere, os samme Statuter oc Lover at forretage oc dennem at conformere oc ligne med den sande Religion, at tillsette, huad som bør at tilsettis, oc at tage fra, huad som bør at fratagis, oc det till den højeste Guds ære, denne vores Ordenes Conservation, beschiermelse oc forbedring. Derfor haffue vi med allis voris ville oc sambycke forordnet, beschichet, sluttet oc confirmered disse effterfølgende Artickler oc Statuter for os oc alle voris effterkommere, saa at de aff oss oc dennem holdes vryggeligen.

1. Statut. Der schall huert Aar holdis it General Capittel j Lund den tredie dag effter Dominicam Quasimodogeniti, det er den neste oc 1. Søndag effter Paasche, oc det om Tisdagen, oc da schall møde till samme Capittel alle Cannicker, som samme effterfølgende Aar ville j Capittellet residere, saa oc nyde oc beholde deris Residentz gods oc tillæg. Oc schall de giøre deris Løfte oc æd j denne maade:

Jeg N. N. loffuer oc tilsiger, at ieg vill personlig residere ved Lunde Domkierche j dette tilkommende Aar, vden Argelist, oc at ieg vill tiene Gud oc den christen Meenighed, effter den Aand oc Naade Gud giffuer, j Naffn Faders, Søns oc hellig Aands.

2. Huer Prælat eller Cannick schall effter Kong. Maj:tz naadigst Befalning oc disse dette voris Capittels Statuter vere for obligerit personlige ved domkierchen at residere, och det for Capittels Myndighed och Authoritet, for scholens, de fattiges oc atschillige Egteschabs sagers schyld, paa huilche schall dømmis, naar behoff giøres.

Dog vndertagis her de, som ere privilegiati, det er de, som ere privilegerede, med frihed begaffuede, som ere

in Studijs eller till Schole, jtem dennem, som ere j kongelige befalninger och icke sielffvilligen absentere.

3. De privilegerede Personer schall ved deris forordnede procuratores Canonicos giøre Løffte oc protestation j denne Maade: Effterdj N. formedelst Meenigheds Nytte oc gaffn oc andre victige Tingersters forrettelse jcke kand personligen residere, da loffuer ieg, at naar hand bliffuer entlediget, schall hand personlig præsentere och tiene Gud oc den christen Menighed, effter den Aand Gud giffuer. Den samme maade schall holdis med dem, som ere in Studiis, naar de deris Studia har absolverit, eller oc deris verck forrettit, som ere j nogen anden høj forfald.

4. De Cannicker, som ere siuge, schall ved andre giøre deris Løffte oc protestation.

5. En huer Cannich schall, effter den første protestation oc Løffte scheed er, till den forskreffne tiid oc sted jnden 12 vgers tiid, som nest der effter følger, sin Residentz besidde, (vden hand er privilegered,) ellers schall hand miste sin Residentz.

6. Ingen Cannick schall nyde Residentz, Fri Bord eller Commun Godtz, vden hand har verit Cannich oc haft prebend et aar.

7. De privilegerede personer schall lige saa vell nyde Commun godtz, saa oc residentz, det som ligger til mensam eller bordet, naar det vorder ledigt, som de der ere i Lund residerende, men j det, som aarlige schifftes, alleniste de, som ere nerverende oc residerende. Dog schall de privilegerede aff det Commun gods, aff huilchet der nogit kand falde till deelning, giffue deris pension, lige som de residerende.

8. Den, som icke residerer i Lund (om saa er, hand er icke privilegerit), schall intet haffue aff det Commun godtzis deelning, ej heller optere præbende, Bord eller Residentz, vden saa er, at Capitlet der vdj formedelst anden vilckor oc leiligheds forfald det anderledis dispenserer.

9. Naar protestation scheed ehr, da maa icke en

Cannick begiffue sig fra sin færige bestilning oc till en anden, vden hand ved Capittels befaling bliffuer jndsett.

10. Den neste dag, effter protestation er scheed, da schall de Bøger, som Canicherne haffue hos sig oc dem ere beuigelgede, fra sig leuere, enten det er Kirchens, Capittels eller hør till Bibliothechet, at de icke schall forryckes. Oc dersom nogen paa nye faaer eller laaner nogen Bøger, dha schall den, Bøgerne faaer, lade schriffue sig aff Capittels Notario eller den, Bibliotechet haffuer at forestaa.

11. Den tredie dag, som er Torsdagen effter General Capittell er holdet, nest effter at protestation sched er, da schall Procurator Generalis, det er General forstandere, eller Procuratores eller forvaltere j Byerne, Collector eller dem, som samler oc til Coralerne vddeler, giøre rigtig Regenschab for dem, som dertill ere forordnede, for alt det, som er da till dennem vdgiffuet. Huad som da bliffuer tilloffuers, schall leggis til Fiscum Capituli, huilchet denn General forstandere, som da forordnis, hoes hannem schall nedsettis.

12. Ingen aff Prælaterne schall haffue Bestilninger eller formynderschab. Men der schall deputeris oc beschiches aff prælaterne 2 prælater, oc ved de andre Cannicker 3 aff de eldste Canicher, som haffuer ingen bestilning, som schall forrestaae Capittells bestilninger, som paa nye schall forordnis det Aar, oc huad som ved dennem bestillis, det schall vere giort oc latt i Capittelet.

13. De Cannicker, som ere siuge oc boer i Lund, schall nyde huad som bliffuer schiffet, lige som de der ere til pass, lige saa oc de der ere residerende, som ere j Capittels forfald i Rigett.

14. Capitel schall sielff forordne en Notarium, huilchen schall flitteligen schriffue oc dictere alle Capittels breffue oc bestilninger, oc schal rictelig antegne Canickerne paa en Taffe, huer till sin bestilning at forrette, huilchen Taffe schall huert Aar Die protestationis, det er den dag protestation giøris, offentlig paa Capittelshusit opslaais, at

en huer kand vide, naar det kommer hannem till at føde Choralerne oc huad andet som schall bestillis. Denne Notarius schall haffue till Løn, som sedvaanligt oc gammelt haffuer veritt.

15. Effterdi at Capittelet haffuer 3 Sigilla eller Seigell, dha det første, som brugis i vichtige sager at beseigle, som i jord oc gods at bortselge eller schiffte, da schall de det haffue vnder laas oc giemme, som det betrois oc dertil bliffuer forordnet, det andet schall Notarius haffue i Egteschab sager til forvaring, det tredie schall Capittels Notarius haffue for atschillige almindelige breffue at be-seile, oc de schal alle were met Troschabs æed till Capittelet forbundne oc obligerede.

16. Der schall ingen breffue schriffuis eller beseiglis vden de residerende Cannichers samtycke, men de schall offentlige læsis for Capittelit, førend de beseilis.

17. Decanus eller hans Substitutus med en anden residerende Canich schall haffue Nøgelen till alle Breffuene och till Capittelshuset, oc der schall ingen breffue vdstedis, vden det scheer med meenige Canickers samtyche, som ere residerende.

18. Om Anniversarijs eller det, som om Aarit om-schifftes, er sluttet, at en huer Cannick, som haffuer Anni-versaria, som schall schifftes oc vddeelis, dersom hand bliffuer paamint aff Distributore eller den, som schall vd-deele, huis anniversarium er, oc huor mange Penge hand schall vdlegge, oc det forsømmer, da schall miste Distribu-tione, det er det, som schall deel is oc schifftes. Men dog schal Distributor, det er den, som schall deele oc vdschiffte, paaminde Cannickerne herom om dagen tilførne, førend vddeeling oc schiffte effter Intimatet scher, huis anniver-sarium der schall schifftes, saa oc huor mange Penge det ere, som schall schifftes oc deel is. Findes hand hervdj forsømmelig, schall hand straffis til 2 schilling. Och der-som det bliffuer icke den Canick tilkiende giffuet, som boer

i Lund, paa den dag, som sagt er, da schall hand bøde for hannem lige saa møgit.

19. De, som i Capittelet noget haffue at forrestaae, naar de haffuer giort Regenschaff, da schall de betalle Capittelit, huad de bliffuer schyldig. Och de, som haffuer anniversaria, aarlig omschiffelig jndkomst, schall lige saa giøre, eller miste det, vden de med rictig bescheen kand bevise sig icke at kunde betale.

20. Der som nogen Cannich, som haffuer ringe Indkombst oc Middell, er begierende noget at bruge af Commun eller fellidtz gods paa Landsbyen, (naar det er leddigt,) da schall det icke nectis hannem, dog schal hand selff saae jorden oc giffue deraff det tilbørlige Pension oc Landgilde.

21. Effter gammell Wiis och vedtagen sedvaane schall Capittell holdes alle Fredage, vden saa er, at der indfalder paa den Fredag nogen fest, oc da schall det forhalis till nest effterkommende Fredag, til huilchet alle Canicker, som ere i Lund, schulle komme, vden de ere forhindrede.

22. En huer Cannich, som boer i Lund, schall suare sin Med-Cannick, endog hand er icke steffnit, dersom hand aff hannem anklagis.

23. Dersom nogen fremmit beklager nogen Cannick for nogenting, førend hand haffuer steffnt hannem for Capittelit som sit rette Werneting oc dommere, da haffuer hand icke behoff at suare hannem, vden hand vill, men forschuide sig till Capittell.

24. Men dersom den, som Sagen agerer, setter den i Rette for Capittelet, da schall den schyldige giffue sig vnder Capittels dom oc forsuare sig. Der som hand det gjør och biuder sig i rette, da haffuer hand iche behoff at møde paa andre stæder eller tiltallis. Men dog schall den Cannick, som aff den fremmede Sag giffuis, citeris oc steffnis ved Decani kaldsmend eller en andens aff de fornemmeste j Capittelit, som præsiderer, første gang till neste Capittell, som først holdis, oc saa till andet, tredie och fierde gang till fembte Capittell. Der som hand da

icke selff møder oc suarer for sig oc icke heller ved nogen anden, da schall wisses fra Capittell till offuerdommere, oc schall miste Distributionibus, indtill hand faar rettet for sig oc gieff igien achtis.

25. En Cannick, som er nerverende i Capittelet oc er lofflig en gang jndsteffnit, dersom hand lenger forhaler at møde, kand hand icke vndschyldis, om hand ellers loulig bliffuer kaldit, som før er sagt.

26. Huilchen Cannick, som foracter Capittels domme, Loue oc Rett, hand schall vere vnder Capittels sigelse oc dom oc schall vere en Meenæders straff vndergiffuen, vden hand schiuder sig ind for høire Øffrighed sig derfore at erclere.

27. Ingen Cannick schal imod sin Med-Cannick j nogenn sag forhuerrffe nogen fremmet dommere, om den anden Cannich er bereed paa at staa ved Capittels Ret.

28. Huad tuist oc Wehnighed sig jmellem Capittels Bønder kand begiffue, schall først i Capittelet forligis. Men kand det icke schee, saa søge sig werdslig louff oc Ret. Der kand de nappis.

29. Dersom nogen Cannich j Lund ved Vactsomhed fordøyer sit præbend, Boer, godtz eller jndkomst¹⁾, oc det bliffuer hannem offuerbeuiist, da schall hand icke steddis, førennd hand erstatter Capittell det forschreffne.

30. Ehn huer Prælat eller Cannick, j huad Aarsage at hand er fraverendis fra Capittelet oc der ej boer, schall haffue sin procuratorem, oc schall det were en anden Cannick, som er tilstæde, jcke en Leeg-Mand, men den som kand forrette i den fraverendis stæd alt huad som forrefalder. Och icke heller schulle de ved deris fogeder forrette eller administrere deris Bona Ecclesiastica. Men om der schal were nogenn saadanne Fogeder aff leegfolch, da schall de holde sigh till procuratorem oc tage raad af

¹⁾ Latinska texten; •præbendam suam, mensam, æstimationes, vel curiam aliquam•.

hannem oc derefter gaa. Thi den, som procurator er, schall ej alleniste giøre fyllist fra den fraverende, men hand schall oc suare till alt huis som forfalde kard, oc huad hand giør oc lader tilbørliche paa hans vegne, det schall vere giort och lat, som hand wor sielff tilstæde.

Dersom den fraverende Cannick eller Prælat saadan en Vicarium suum, det er den som for hannem schall procurere, jcke bestiller eller tøffuer forlunge met den at forschaffe, dha schall Capittell tage aff hans jndkomst dertill en at wende¹⁾, jndtill hand schaffer en, som kand suare paa hans vegne till alting.

31. Oc effterdi saa at en huer bør at see till detz Legemes Conservation, huis lem hand er, da bør ej nogen jmod denn, som er en Capittels Person oc Lem, en fremmet at secundere jmod hannem met raad eller daad, oc det jmod Capittels frihed, Statuter oc privilegier oc det till deris vndergang oc forkleining. Huo hervdj bliffuer befunnen, oc det hannem offentlig beuisis, schall straffis som en Meen-Eeder.

32. Dersom nogen med schends oc schels ord offuerfalder sin Med-Cannich, oc det bliffuer hannem offuerbeuiist, da schall hand giffue till Capittell 1 mk. sølff. Och den, som hannd haffuer fortørnet, schall hand effter Capittels sigelse erstatte.

33. Den nyes bliffuer Cannick, hand schall self eller ved sin fulmectig loffue oc tilsige prælaterne lydighed, som sedvaanligt er, oc hand schal ære de gamle, oc schal giøre saadann en Eed, som effterfølger:

Jeg N., Cannich i Lund, suær oc beplicter mig, at ieg vill holde Capittels Statuter oc loffue ære de gamle, jntet nyt begynde, et quod non faciam partialitatem vel-tes in eodem, jcke heller vil ieg aabenbare huad hemmeligt er i Capittell, oc i huad maade oc sted mig mueligt er

¹⁾ Latinska texten: «capitulum de fructibus et obvenientibus sequestrationem faciat.»

vere paa Capittels beste, saa sandt hielpe mig gud oc hans hellige ord.

34. Den, som er bleffuen Cannick, schal inden 2 Aars tid der nest effter gaae till Studium, der som hand icke tilforne der haffuer verit, oc hervdj schal Capittell med hannem alting forordne.

35. Jungen Cannich maa holde nogen Concubin eller Boelschab vdj sit huuss, vnder straff som vedbør.

36. Den Cannich, som er berøctet eller offentlig bandset, schulle icke admitteris till noget i Capittelet førennd hand faar rensat sig oc bliffuer absoluerit.

37. Præpositus erit responsalis, det er, suare for Capitelit j det, som hør Capittelit til, for høie Herrer oc Øffrighed, naar det giøris behoeff, saa oc i almindelighed, oc vdj hans fraverelse den øffuerste prælat, som tilstæde er.

38. Decanus schall were Judex eller dommere j Capittell, som schall dømme effter de rettestis oc fleestis Meening oc Sententz.

39. Huad som ligger til Hospitallet oc Siugestuen vden for Lund, det schall Archidiaconus forrestaa, effter Kong Fredrich den 2. Høilofflig hukommelse, hans Mandat, som gammelt haffuer werit¹⁾.

40. Cantor schall regere Choret oc Choralerne oc holde schich paa dem i kierchen, oc dersom de ville reise aff Bye, da schall de spørre sig forloff aff Cantore eller hans Substitut.

41. Dersom nogen aabenbarer, huad som hemmeligt er i Capittelet, dersom det hannem bliffuer offuerbeuist, schal straffis som en Meen-Eeder.

42. Vi ville oc befalle, at huer den, som her i Capittelet i Lund faar noget Cannichedom, præbend eller Leilighed, schall inden Aarsdagen dereffter giffue till Ca-

¹⁾ Jfr. Kirkehist. Saml. IV. Række 4. Bind s. 308. Det dærstædes efter en uppgift hos Brunius till sist omnämnda brevet af år 1581 har jag emellertid ingenstædes påträffat. Brunius' uppgift torde bero på något misstag.

pittelit 4 mk. sølff, er 15 mk. Penge, till jndladelsis Penge, och till Choralerne 1 tønne Øll¹⁾).

43. Cannickerne, som forordnes oc nye tilsettis, schulle suerge, førend de jndsettis, at de ville holde Capittels Loue oc Statuter, were Decano oc den, som i hans sted præsiderer, horig oc lydig, och holde ved gammell loulig schich, oc gandsche oc aldels intet nyt begynde, jche aabenbare, huad hemmeligt der handlis i Capittelet, boe hos domkierchen, vden anderledis effter Dispensation med dennem blifuer dispensered oc de for andre Aarsager oc forhindringer vndschyldes, oc at de deris prælater schall beuisse ære oc Reverentz.

44. De Cannicher, som boer oc residere i Lund, som ere frische oc tilpass, schall jdelig søge Kirchen till Sang oc Predicken i schichelig Habit oc Klededragt, de schall leffue ædrue oc schichelig, andre till got Exempell. Dersom nogle herimod synde oc bliffue advarede oc sig iche retter, da schall de straffis effter Capittels sigelse.

45. En huer Prælat eller Cannick, som schiffter ved Option effter hans alder sit prebend, bord eller Bona mensalia, dersom hannem tilfalder Residentz gaard, da schall hand den endelige antage oc holde den ved lige, effter Kongl. Mandat. Huo det icke vill giøre, hand schal wed Capittels Myndighed fratagis oc miste Bona mensalia oc sit præbend, och den, som er den første till Option, hand schall beholde dem.

46. Der schall ingen, som vill giffue sig i denne Orden, herepter forhuerrffue Kongebreff paa sin formands jndkomst, enten ved Opsigelse eller i andre maader, till de andre Brødris schade oc besueckelse. Huo det gjør, schall actis som den, der falscheligen hos Kongen haffuer omgaats, som sielff haffuer confirmerit voris privilegier. Det

¹⁾ Latinska texten: »tonnam cerevisiæ«. 1489 års sta uter: »lagenam trauisye« (travisia, namnet på en särskild ölsort; härmed beriktigas hvad som förekommer i min ofvananfödda uppsats s. 305 not 2).

schall oc en huer aff os jmodstaa oc det Kongen tilkiende giffue, om behoeff giøris.

47. Effterdi der ere tuende Kirchevergeri oc schal vere 2 Kirchevergere, da er det saa besluttet, at det øffuerste aff dem schall vere hos prælaterne, huilche schulle schiffes till at betiene det, huer i 3 Aar, saa at den, som er præpositus, først schall begynde, oc saa till den sidste, oc fra hannem oc igien till præpositum.

Det andet Kierchevergerie, det schall en aff de ældste Cannicker betiene, som dertill dygtig er, oc det lige saa schiffte huer tredie Aar, effter som de ere i Alder oc Sæde i Capitlet, den ene effter den anden, och begyndis ved den første oc øffuerste, oc schall Definitores, det ere de 3 ældste Cannicher, vdlede Personerne, som dertill ere bequemme oc døgtige.

48. Dersom Kierchewergeriet tilkommer en prælat eller Cannick, som icke ved domkierchen residerer, da schal samme prælat eller Cannick vdaff fornødenhed, som sig paa scholens oc kierchens bygnings vegne, saa oc for atschillig anden tilfald, kand begiffue, haffue¹⁾ en Cannick, som residerer paa steden, till sin Vicarium, som til saadant paa sine vegne schall suare, j sin fraverelse forrette, oc schall hand forschylle samme hans vmage. Aff kierchens jndkomst schall, som sedvaanligt hiid ind till verit haffuer, forvden all wiss pension, saa som er Landgilde, Schatte-Penge, Schatteflesch och Boelgalte, den halffue part aff Teijer, Tiende, stedsmaall, Sagefald oc førisløff, halffparten aff Oldensuin, naar Oldenaar er, komme till Kircken. Den anden halffuepart, paa gesterie oc dagsverck, det schall Kierchewergerne nyde²⁾.

Och effterdi det er billigt, at den, som haffuer mu-
nera, schall oc haffue onera, den, som haffuer profit, faar

¹⁾ Hds.: haffuer.

²⁾ W. (= Winstrups exemplar): "Alteram medietatem, una cum hospitalitate (gesterie) universa, lignis item et laboribus (dagsverch) tutores sortiantur."

oc at haffue vmag, saa ville wi haffue Kierchevergerne befaledet, at det flitteligen, aff all formue, seer til Kirchenss gaffn oc beste, oc icke naar en afftacker, at da en anden schall haffue formeget at bestille.

Den, som haffuer det øffuerste Kierchevergerie at forrestaae, schall vere mest omhyggelig, haffue omsorg oc suare for det, som ligger till Kirchen j Lund oc vden for.

Den anden, som betien det andet Kierchevergerie, schall haffue omsorg for det, som Kirchen kommer selff ved, oc det, som vden for Lund er tillagt til Kirchen, dog saa, at den ene recker den anden haanden och hielper paa huerandre.

49. Kierckewergerne schall huert Aar till S. Knud Kong. dag giøre rigtig Regenschaff for jndtegt oc vdgifft for Capitell.

50. Kierchevergerne schall selge Kirchens jndkomst, dogh Kircken till gaffn oc gode, dog schall de forhøre sig hoes Capitelet, huad kiøb at Capittel setter. Smøret selgis saa som om Aegidij dag, Korn som om Marie Renselsis dag, huad det da kand koste. Dog schall mand acte, huad som selgis till scholen oc de fattige deris forstandere, de schall haffue 2 tønder smør 2 daler ringere. De yngste Canicker, om de det behøffue, schall nyde samme frihed.

51. Der schall intet foræris bort aff Kierchens behold, vden det scheer med allis samtycke, som residere. Lige saa schall holdis med huis som er till Fiscum eller Kirchens jndkomst.

52. Kierchevergerne schall forstrecke till Capittelz Wiinhandler oc Kielder saa mange Penge, som dertill behøffuis, dog schall Wiintaperen giøre Capittelit huert Aar Regenschaff for laanet oc fortienesten, huilche penge der schall legges till Kirchens penge, oc hollis met samme Regenschab hereffter som hiid ind till.

53. Det er oc bewilget, at der schal tellis 100 slette Daler till scholens tilsunsmend oc Patroner, som der schal deelis iblant fattige scholebørn.

54. De, som ere beschichede Testamentarij i Naadsens Aaret, de schal haffue med Bønderne Opsium Men de schall giffue Kiøbenhaffns Universitetz procuratori oc den affdødis arffuinge, som mand pleijer, oc det schall schee till et kierligheds tegn jmod Universitetett oc Encken.

55. Der som nogen døer oc ej haffuer effterlat sit Testamente, da schall Capittell beschiche dem, som det schal giøre.

56. Det procuratorium oc forsuar till Giorshøj schal i tre Aar betienes oc forrestaais aff den General Capitells procuratore eller forstandere oc i andre 3 Aar aff Kiøbenhaffns Universitetz forstandere, och det saa omschiffteligen; men de Enge, som ligger dertill, schall schiftes iblant Cannicherne, som haffuer ingen Eng oc er nest till Option eller schifte.

57. Naar nogen Prælat eller Cannick døer, da schal de Canicker, som bliffue begerede aff hans effterkommere, grandsche oc besee hans gaard oc Residentz, oc dersom den befindis at were forfalden, da schall de befale hans Arffuinge at flye den igen till rette, som billig kand vere, eller de schall lade flye den paa Arffuingernis bekostning, det samme med schouff oc schouffhugge at rette.

58. Paa det at de, som haffue Residentzer, med dis større flid schall holde dennem ved lige, da er besluttet, at der schal beschiches huert Aar 4 Canicker Die protestationis, huilche som schall flitteligen grandsche oc besee alle Residentzer for Pindtz dag eller fest oc offentlig for Capitel giffue tilkiende, huad der paa en huers Residentz mangler, paa det at de, som det vedkommer, kand i tide flye huad der fattis.

59. Bona Communia schall schiffes oc deelís, saa at huer kand faa sin deel, naar der er saa megít til delning, at huer kand faa nogít, oc tallít er fuld, ved prælaterne oc de eldste Canicker eller oc de, som ere i deris sted beschichede oc ere residerende, med oprictighed; men huad som da er till offuers, det schall effter gammel viís prælaterne eller de eldste Cannicker eller de, som i deris sted

ere forordnede, forvare. Oc naar de ældste Cannicher ere icke tilstede, da schall de, som ere nest i Alder, were i deris sted, oc de schal tage sig det till att forrestaa, met saa schiell at tallet kan naae dennem.

60. Bona Communia, det som schiffes, schal oc nogen haffuer i forvaltning, dersom det, naar det schiffes, ej kand naa till alle Prælater eller Canicker, naar der da falder noget meer, da schall de haffue det, som da nest er oc som til forne intet fick, oc saa fremdeelis intil alting bliffuer lignet fuldkommeligen.

61. De, som ere Procuratores for det Commun Godtz, de schall giøre Regenschab derfor den tredie dag effter Die protestationis huert Aar lige som Kierchewergerne for Kierchens, och schall det schee rigtigt for den visse jndkomst oc den halffue part aff det Wuisse, oc leucre det Distributori, den som schall schiffte, huilchet som sidenn schall schiffes jmellem Prælaterne oc Canickerne første gang de samlis, naar nogen Ecteschabs sag jndfalder, retferdeligen oc lige.

62. Wdi Naadsens Aaret schall huerchen Capittellet eller Testamentarij perpetuere nogen nogen ledig Meenighed, som er Capittelet incorporerit oc indlemmet, vden saa er, at den, som effterkommer, vill det samtycke, at saadant icke scheer till hans schade.

63. For det sidste, at alt dette, som forskreffvit staar, fuldkommeligen oc vryggeligen holdis schall æuindeligen, oc at en huer kand vide, huor effter hand sig schal rette, da ville oc slutte vi, at disse voris Decreta, Love oc Articler schall huert Aar offentlige opregnis. Och naar nogen bliffuer sæt till Canick, da schal de hannem forrelæsis oc dem at holde schall hand, førend hand bliffuer indsætt, med Eed bekreffte sig vryggeligen at vilde holde.

Detz till Witterlighed haffuer wi vnderschreffne prælater oc Lunde Capittels Canicker dette med egne hender vnderschreffne confirmerit och stadfest.

Henricus Ramelius, Præpositus.	Christophorus Holste.
Wilhelmus Dresselberg, Decanus.	Lavrentius Jaspari.
Christianus Machabæus, Archidiaconus.	Georgius Michaelius.
Johannes Michaelius, Cantor.	Petrus Lavrentij.
Arnoldus Huitfeldius.	Andreas Dresselbergius.
Lago Urnius.	Avo Andreas.
M. Magnus Matthiæ Ep:s.	Constantinus Balthazar.
Christianus Nicolai.	Olaus Stisonius.
	Thomas Wilhelmus.
	M. Ludovicus Munte.
	Petrus Lavrentij.

Anno 1590.

Capittels Forordning om deris Lønn, som j de fraverende Cannichers stød procuratores ehre. Sluttet oc giort i Lunde Capittell Die protestationis A:o. 1570¹⁾.

Procuratorerne, huilche de fraaverende Cannicker schall holde oc haffue formedelst deris egen Absentz oc frauerelse, slutte oc samtycke vi, at de schal nyde oc beholde halffparten aff alt det V-visse, som er Tiende, Gesterie, Stedsmaall, Sagefald med Teijer, Echt oc Arbeid altsammen²⁾.

Den tid dette bleff sluttet vore tilstede disse epterschreffne prælater oc Canicker.

Hilarius Grubbe, Præpositus.	M. Benedictus Arvidi.
M. Henricus à Bruchofen, Decanus.	M. Johnas Turonis.
M. Balthazar Jacobi, Archidiac.	M. Johannes Svaningius.
M. Wesselus Palæmonis, Cantor.	Dn. Johannes Myre.
	Dn. Johannes Spannemager.
	Dn. Johannes Thomæ.

¹⁾ Så väl denna förordning som tillägget af 1622, den förra på latin, finnas äfven i det Winstrupska exemplaret af statuterna.

²⁾ W.: »medietatem omnium incertorum, utpote decimarum, hospitalitatum, locationum et mulctarum, cum minutis (Tejer), lignis et laboribus integris.«

Dn. Franciscus Gyldenstiern.	M. Christiernus Nicolai.
Dn. Petrus Brade.	M. David Thomas, excusatus.
Dn. Franciscus Wilhelmi.	M. Andreas Petreius, excusatus.
Dn. Lago Urne.	
M. Tychicus Asmundi Superintendens.	Dn. Christophorus Holste.
Dn. Johannes Pontanus.	Dn. Ottho Pors adfuit et iuramentum præstitit.
M. Clemens Haqvini.	Dn. Tychicus Petreius.
M. Magnus Matthias.	Dn. Lavrentius Jaspari.
Dn. Henricus Fechtell.	M. Christianus Machabæus, excusatus.
M. Jacobus Nicolai.	

Anno 1622 den 9. Februarij. Bleff paa Lunde Capittell angiffuet, præsentibus Dno. Sigvardo Grubbe reliquisque D. D. Prælatibus et residentibus Canonicis, huorledis nogle aff Canonicis et Vicariis non residentibus sig vnderstaar deris godtz, huormed de aff kong. Maijt her hos Capittell naadigst ere forleent, till andre vden Capittell at ville forpachte, disligeste andre besuæringer, som ere Echer oc Arbeidspenge, at paalegge, huilchet till dis haffuer iche verit seedvaanligt oc er aldelis imod Kong. Maijtz Collatz oc Capittels Statuter. Dha paa det saadan V-ordning oc nye paafund motte i tide forrekommis, er denn gamle Constitution derom bleffuen renoveret oc saaledis besluttet, at en huer, som iche er residerendis, schall haffue vdi Capittell en fuldmyndig procuratorem, oc samme procurator schall haffue flittig indseende, att Bønderne med ingen nye paaleg besuergis oc paa rette tider yder deris landgilde paa tilbørlige stæder jnden lands. Oc schall samme Procurator haffue i det mindste aff bønderne Echer oc Arbeid, disligeste Kull oc Væd, herfor vden wi iche wille forschriffue nogen, huis Statuterne ydermere tilholder oc tilforn brugeligt været haffuer, thj en huer rammer dog vel till forvden for^{ne} Puncter at giøre det schiell, som hand vill haffue aff en anden, om hand wor residerende oc schulle saadanne fremmede Onera paatage. Dog schall

fogedernis Rettighed vere dermed v-forkortet. Oe schall hermed de nye besuæringer vere afflagt, oc en huer Canonicus absens at vere fortencht at holde sig effter hans Collatz och Statuterne oc sønderlige effter den 30. Articul, huilchen en huer hos sin Procuratorem kand lade fordre. Signatum sub sigillo vener. Capituli Lundensis, Anno, Die et loco ut supra.

Register paa alle Articklerne numerered.

Anniversaria, Aarlig jndkomst, som deelís iblant Canicker, huorledis dermed holdis schal. 7. 18. 19.

Annus gratiæ, Naadsens Aar. 54.

Om nogen Canick vill steffne paa nye i sin Sag. 26.

Archidiaconus, huad hans bestilning er. 39.

Bibliotheca, Bibliotechet, huorledis dermed schal forholdis. 10.

Smøret, huorledis det schal selgis. 50.

Canicher, schal personlig residere. 2.

De siuge Canicker, huorledis met dem schal forholdis. 4. 13.

Canicher schall, effter de haffue giort æd, residere. 5.

Caniche[r], som haffue ringe jndkomst. 20.

Canick, som er icke loulig steffnit. 22.

Canick, som aff nogen fremmit tiltalis. 23. 24.

Canick, schal steffnis loulig. 25.

Canich, som foracter Statuterne 26.

Canich, schal icke begiere fremmed dommere. 27.

Canich, som fordøijer sit godtz. 29.

Canich, som ere fraverende, schal haffue Procuratores. 30.

Canicher schal icke vere fremmede beforderlig jmod dem, som er i Capitelet. 31.

Canich, som schelder sin med-Canich. 32.

Canicker til Studium. 34.

Canick, som er beryctet. 36.

Capittel holdis om Fredagen. 21.

Capitels Vinkielder. 52.

Choret oc Choraler. 44. 40.

Capittels Nøgle. 17.

Commun godtz. 6. 7. 8. 46. 59. 60. 61.

Concubiner eller Boelschab. 35.

Consuetudines eller gammell schich holdis. 14. 43. 63.

Controvers oc trette imellem Capitels bønder. 28.

Decanus er dommer i Capitelet. 38. 17.

Distributio, Gods som deelís. 7. 13. 59. 61.

Definitores, ere de 3 ældste Canicher. 47. 59. 60

Dispensatio, serdelis Dispensation oc forordning om nogle. 8. 34. 43.

Distributor, er den, som noget gods schal vddeele. 19.
Meenighed oc Kald, som er ledigt j Naadsens Aaret. 62.
Capitels Fiscus eller jndkomst 11. Kornsal. 50.
Giorshoyes præbende. 56.
Canichers klededract. 44.
Canich, som døer vden Testamento. 55.
Introitus eller jndgang. 42.
Rettergang. 24 et seqt.
Eed eller Jurament. 33. 43. 63.
Kierchens oc Capitels bøger. 10.
Capitels breffue at besegle. 16.
Capitels breffue maa icke vdstedis vden Capitelet. 17.
Protestation eller løfte. 1.
Kirchens Regenschab. 49.
Residentz. 6. 7. 8. 45. 57. 58.
Capitels hemelige ting. 41.
Capitels segell. 15.
Statuterne schal læsis huert Aar. 63.
Mensa eller bordet. 6 7. 8.
Bona mensalia, huad som ligger til Bordet. 6.
Notarius, huorledis med hannem schal holdis. 14.
Canick, som nyligen tilkommer. 34.
Wiintapperen. 52.
Capittels bestilning. 9. 12.
Capittels bestillingsmend. 19.
Deris Regenschab. 11.
Optio eller omschiffelse i Canichedommene. 8. 45.
De fattiges hielp aff Capittelet. 53.
4 mk. sølffs vdleg, er 15 mk. Penge. 42.
Præbend. 8. 42. 45.
Prælater. 37.
Præpositi, bestilning. 37.
De som ere privilegered. 2. 3. 7.
Pratum eller Eng. 56.
Procuratorerne. 30.
Deris løn. 48.
Procuratorium eller forstanderi. 48.
Schouffhug. 57.
Dem som Testament schal giøre. 54. 55. 62.
Kirchevergeri. 47. 48. 49. 50.
Canichers leffnit. 44.
Hospitalit. 39.
